

HRVATSKA GRAĐANSKA INICIJATIVA POLITIČKI PROGRAM

ŠTO JE TO HRVATSKA GRAĐANSKA INICIJATIVA (HGI)

Hrvatska građanska inicijativa (u daljem tekstu HGI) je politička stranka čiji je cilj ostvarivanje zajedničkih interesa slobodno i dobrovoljno udruženih građana, putem političke i drugih aktivnosti, u vezi s oblikovanjem, izražavanjem, zastupanjem i ostvarivanjem ciljeva i interesa definiranih u ovim programu i drugim dokumentima i odlukama koje su pravosnažno donijeli Statutom ovlašteni organi HGI (Sabor, Središnji odbor i Predsjedništvo). HGI vodi posebnu brigu o ostvarenju prava i sloboda hrvatskog naroda u Crnoj Gori.

HRVATSKI NAROD U CRNOJ GORI

Dio hrvatskog naroda koji živi u Crnoj Gori autohtono je stanovništvo. Hrvatice i Hrvati u Crnoj Gori integralni su dio hrvatskog naroda u cjelini, punopravni i ravnopravni su građani, a korporativno čine hrvatsku nacionalnu zajednicu u Crnoj Gori.

TEMELJNA NAČELA

Temeljna načela djelovanja stranke HGI su ujedno i načela deklaracija koje su temelj moderne civilizacije: « Velika povelja o slobodama – magna carta libertatis iz 1215. » , « Deklaracija o neovisnosti 13 država Amerike od 1776.god. » , « Deklaracija o pravima čovjeka i građanina iz 1789. god. » , « Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima iz 1948.god. » , « Završni akt Helsinške konferencije o Europskoj sigurnosti i suradnji od 1975.god. » ,

«Pariška povelja za novu Europu (1990)», «Dokumenti sastanka u Kopenhagenu (1990) i Moskvi (1991) koji se odnose na tzv. Ljudsku dimenziju KESS», Ustava Crne Gore (2006) te odredbe koje govore o posebnim pravima etničkih i nacionalnih grupa gdje je ostvaren najveći i napredak u odnosu na prava manjina i to sjajno definirano u završnom dokumentu zasjedanja KESS u Kopenhagenu.

Temeljno na elu HGI prije svega jeste i bit e: « Sve što za sebe u Crnoj Gori i od Crne Gore tražimo, to i svim narodima u njoj priznajemo.

CRNA GORA KAO DEMOKRATSKA DRŽAVA UOP E O PARLAMENTARNOJ DEMOKRACIJI U CRNOJ GORI

Politi ki profil HGI

Svojim pojavljivanjem i radom e razvijati i poštivati demokratske institucije, procedure i ponašanje te parlamentarni politički sustav Crne Gore.

HGI e se angažirati na:

1. - Usmjeravanje razvoja Crne Gore u pravcu države građana, tj. države koja e se temeljiti na vladavini prava te političkoj i pravnoj jednakosti svih svojih građana, bez obzira na njihovu etničku, spolnu, dobnu, rasnu, konfesionalnu ili drugu pripadnost. Postizanje ove vrste političke jednakosti u pluralnim društvima kakvo je crnogorsko i sa dugom tradicijom diskriminacije po različitim kriterijima, ne može se ostvariti samo zakonskim odredbama, zato e se HGI posebno angažirati i zalagati za smišljene i ciljane strategije kojom e se posebno politički i socijalno rehabilitirati hrvatski narod i drugi autohtoni narodi u Crnoj Gori koji su iz različitih razloga esto bili izloženi diskriminaciji. Uz promjenu zakonodavstva (svakako i promjenom izbornog zakona) njegovog usklađivanja sa meunarodnim normama, takve strategije svakako moraju uključivati i odgovarajući dodatni nadzor nad provedbom zakona u slučaju pripadnika hrvatskog i drugih manjinskih naroda i dodatno praćenje poštivanja ljudskih i građanskih prava, vlasničkih prava, odbrane od

nasilja te poticanje široke javne rasprave prilikom formuliranja problema i interesa hrvatskog i drugih manjinskih autohtonih naroda u Crnoj Gori. Dodatna briga za sve grupacije u Crnoj Gori koje se osjeaju diskriminirane ujedno je i najkvalitetnija i najdjelotvornija strategija općeg poboljšanja na planu uvažavanja ljudskih i građanskih prava, demokracije, te kvalitete i dostojanstva građanskog statusa što je za HGI temeljna svrha moderne države.

Pravci djelovanja HGI

HGI je otvorila mogućnost svojem narodu da na izborima hrvatski građani u Crnoj Gori ne podržavaju interese drugih, već da svoj glas daju sebi i ovom programu. To znači da je HGI stranka koja će svoj identitet profilirati u nekoliko važnih aspekata:

1. Njegovanje tradicije hrvatskog naroda u Crnoj Gori i očuvanje kulturnog naslijeđa:
  - umjetnost, jezik, običaji
  - spomenici.
2. Poticanje ekonomskog razvoja Crne Gore
  - Javno zagovaranje i promocija EU i NATO integracija.
  - Stvaranje sigurnog ambijenta za život i poslovanje.
3. Poštovanje ljudskih prava.
  - Socijalni program zaštite i potpore
  - Okrenuti ka ljudima.
  - Politika individualnih projekata i specifičnih ciljeva, orijetisana na jačanje Instituta javne političke odgovornosti.

DRŽAVNO PRAVNI STATUS CRNE GORE

HGI zastupa stav da hrvatski narod zajedno sa drugim autohtonim nacionalnim zajednicama i narodima svoje nacionalne i sve druge interese u potpunosti ostvaruje u samostalnoj, suverenoj i međunarodno priznatoj državi Crnoj Gori.

HGI će svim demokratskim sredstvima braniti državno pravni status koji je Crna Gora stekla na referendumu 2006. godine.

VANJSKA POLITIKA

HGI će se zalagati za kreiranje i projekciju pozitivne slike o Crnoj Gori na meunarodnom planu.

HGI će podržavati takvu vanjsku politiku Crne Gore koja će slijediti trend političkih elita suvremenog svijeta koje su danas u svojim vanjskim politikama deideologizirane i gdje je ekonomski interes ključni faktor.

HGI je stranka koja će dati puni doprinos svim nastojanjima vlasti u Crnoj Gori koji budu išli u pravcu stabilizacije i rješavanja problema u regiji.

Odnosi sa susjedima

Crna Gora je objektivno geopolitički i u okviru postojećih meunarodnih odnosa u položaju stabilizatora u cijeloj regiji. HGI će se zalagati za uspostavu partnerskih odnosa Crne Gore sa europskim i ostalim zemljama u svijetu. HGI će se zalagati da bude jaka spona između Crne Gore i Hrvatske.

HGI je stranka koja smatra važnim suradnju sa tranzicijskim i post – tranzicijskim Europskim zemljama jer su komparativna iskustva tih zemalja izuzetno važna za Crnu Goru.

HGI i Europska Unija

Europska unija, tj. članstvo u njoj postalo je jedan od glavnih crnogorskih spoljnopoličkih ciljeva.

Pregovori o članstvu su najzahtjevnija faza procesa integracije, koja podrazumjeva promjenu cjelokupnog sustava prema EU standardima i vrijednostima.

Suština ovog procesa i krajnji cilj je transformacija cijelog društva, koji vodi stvaranju uvjeta za bolji život građana.

HGI je stranka koja smatra da je sa stanovišta gospodarske stabilnosti, vojne sigurnosti, komunikacija i političkog razvoja neophodno brže i samostalno uključivanje Crne Gore u europske integracije s konačnim ciljem ulaska u Europsku uniju.

HGI će dati svoj puni doprinos kako u procesu pregovora tako i u sprovođenju i implementiranju zakona direktiva i regulativa EU, te promoviranju europskih vrijednosti

HGI i NATO integracije

HGI je stranka koja smatra da je NATO izuzetno važan za Crnu Goru te da jedino članstvo u ovoj organizaciji garantira njenu sigurnost na dugi rok.

HGI podržava članstvo Crne Gore u NATO zbog:

1. sigurnosti, bezbjednosti - temeljna svrha postojanja NATO saveza je kolektivna odbrana država članica, što znači da svaka zemlja članica dobija najbolju garanciju za sopstvenu bezbjednost
2. mehanizma koji posjeduje NATO a koji se odnosi na reagovanje u kriznim situacijama
3. HGI će se uvijek zalagati za modalitet ulaska Crne Gore u NATO koji prvenstveno štiti interese Crne Gore, prioritarno kroz uključivanje Crne Gore kao ekološke države, zaštitom životne sredine i turizma kao glavne razvojne grane

CIVILNO DRUŠTVO

HGI će se zalagati za zastupljenost najšire demokratske javnosti – svih aktera civilnog društva u procesu odlučivanja svih ključnih pitanja društva...HGI također smatra da preko proračunskog financiranja država treba podržati veći dio

djelovanja organizacija civilnog društva. Djelovanje organizacija civilnog društva u Crnoj Gori mora biti potpuno neovisno u svojem radu, odlučivanju i kreativnosti.

HGI sebe vidi kao vezu između civilnog društva i države, a u civilnom društvu nalaze se svi relevantni politički interesi. Funkcija i cilj HGI kao političke stranke je da pomogne u jasnom formuliranju tih interesa, njihovom zastupanju te prijenosu iz civilne sfere u zakone i državnu politiku.

GOSPODARSTVO

HGI smatra da je tržište temelj funkcioniranja gospodarstva te se zauzima za stabilno tržište ali uz jasna socijalna, ekološka i etička načela.

HGI zastupa stav da orijentacija crnogorskog gospodarstva prvo treba da bude usmjerena ka njegovom oporavku i porastu zaposlenosti, a na dugi rok konačan oporavak i puna zaposlenost može biti ostvarena u uvjetima europskih integracija i globalizacije. To znači da Crna Gora, kao samostalni subjekt, mora biti u potpunosti integrirana u međunarodna tržišta.

HGI smatra da crnogorsko gospodarstvo treba da bude izvozno orijentirano. Turizam ovdje ima svoje posebno mjesto kao strateška izvozna grana. Usvojeni master plan treba razvijati tako da od općeg dobijemo posebne ciljeve precizirane po sadržaju i roku.

HGI zastupa stav da Crna Gora, u trenutnim ekonomskim i političkim okolnostima, treba zadržati u svojim rukama ukupnu monetarnu politiku, i ne samo zbog gospodarskog interesa nego je to između ostalog jedan od temeljnih uvjeta njene suverenosti. Euro se mora zadržati kao jedino sredstvo plaćanja. HGI će se zalagati za stabilnu i manje restriktivnu monetarnu politiku, takvu gdje će finansijsko tržište postati osnovni mehanizam upravljanja gospodarskim procesima.

HGI smatra da treba mnogo više napora na gospodarskom planu za poticanje stranih ulaganja kao jednog od bitnih uvjeta za revitalizaciju gospodarstva i povećanja zaposlenosti u Crnoj Gori.

HGI će se zalagati za zaštitu proizvodnje prema svim načelima svjetske trgovinske organizacije i Europske unije.

HGI zastupa stav da Crna Gora treba postati zemlja razvijenog turizma te zemlja koja e svojom proizvodnjom hrane biti potpuno neovisna od uvoza, a proizvodnjom zdrave hrane biti prepoznatljiva u okruženju i šire. Pri tome država treba poduprijeti razvoj poljoprivrede kao djelatnosti .

Na primorju maslinarstvo bi trebalo imati prioritet.

HGI e se zalagati da Crna Gora postatne zemlja moderne, tehnološki iste i ekološki održive industrije.

HGI e se zalagati za razvoju prometa uop e, osobito u regionu.

Zalagati e se za promoviranje i revitalizaciju pomorstva kao zna ajne djelatnosti od koje zavisi egzistencija znatnog broja njenih gra ana, naro ito priobalnog dijela.

Ribarstvo, kroz zakonsku regulativu po ugledu na susjedne zemlje (Hrvatska, Italija) . Izuzetno povoljne uvjete za uzgoj ribe i školjki država treba poduprijeti povoljnim kreditiranjem.

HGI e se zalagati da Crna Gora ima znatne prihode i od intelektualnih usluga.

HGI e poticati politiku razvoja malih i srednjih poduze a. Sustav Crne Gore vidi kao mali ali vrlo uspješan sustav. Zalagat e se za intenzivni razvoj sto arstva i poljoprivrede osobito u seoskim podru jima kao važan segment ukupnog razvoja.

HGI e se zalagati za decentralizaciju vlasti u ekonomskoj i drugim sferama.

HGI e se zalagati da državni prora un bude potpuno izbalansiran (odnosno za smanjenje javnih rashoda za jeftinu državu) koji se moraju maksimalno racionalizirati, ali svakako ne na štetu socijalne politike koja mora ostati jedna od najve ih obaveza države. Najpovoljniji efekt može se posti i davanjem ve e podrške i dinamiziranju razvoja gospodarstva kao najve eg uvjeta za stabilnu socijalnu politiku i porast standarda stanovništva.

Kada je u pitanju carinski sustav, Crna Gora treba koristiti iskustva malih europskih država, sa otvorenim vanjsko – trgovinskim sustavima i visokim stopama gospodarskog rasta. U zakonskoj regulativi iz ove oblasti treba izbjegavati bilo kakve komplicirane sustave dadžbina te da joj osnovni cilj bude brzo vanjsko- trgovinsko otvaranje ka svjetskom gospodarstvu. Crna Gora mora

imati što liberalniji sustav vanjske trgovine, a time i sustav carina zasnovan na principima uniformne carine, niske carinske stope i stabilne carine što sve daje priliku i sigurnost gospodarskim subjektima i potencijalnim stranim investitorima na duži rok.

Poreski sustav Crna Gora treba da reformira u narednih nekoliko godina i ugradi takav sustav koji bi se morao oslanjati na široku i stabilnu poresku osnovicu, prije svega iz potrošnje, a putem modernog poreza na dodanu vrijednost sa umjerenom stopom. Akcize kao najveće izvore državnih prihoda treba zadržati. Porez na dohodak i profit formirati po jedinstvenoj stopi koja ne bi destimulativno djelovati na poduzetništvo, investicije i štednju građana.

Izvozne dadžbine treba potpuno ukinuti.

Doprinosi za financiranje mirovinskih i zdravstvenih fondova moraju se uskladiti sa stupnjem razvoja Crne Gore. HGI se zalaže za stimuliranje alternativnih privatnih izvora, dugoročno štednje s osiguranjem i za privatne mirovinske fondove po izboru.

HGI se zalaže da važna funkcija poreske politike bude u korist stabilizacije ekonomskih aktivnosti, za preraspodjelu dohotka prije svega u korist socijalne politike, te da obuhvat poreskog zahvatanja bude u onoj mjeri u kojoj ne bi ugrozio mobilnost i racionalnu upotrebu sredstava za razvoj. To bi prije svega značilo znatnu redukciju povlastica državne administracije.

Poreski sustav mora osigurati da cijene faktora proizvodnje u našu budu usporedive sa cijenama u drugim tržišnim gospodarstvima, naročito Europske unije.

HGI je stranka koja ima jasan stav u odnosu na ekonomske integracije. Ona je za stvarni suverenitet i ravnopravnost s drugim naprednim državama i svjesna da se to jedino može ostići i razvojem demokracije, ljudskih prava i sloboda, pravne i socijalne države te uspješnom i prosperitetnom ekonomijom. HGI smatra da crnogorska ekonomija može naći svoje mjesto u uvjetima globalizacije nacionalnih ekonomija i povećanja njihove međuzavisnosti.

LOKALNA SAMOUPRAVA

HGI će se zalagati za lokalnu samoupravu kao sustavni dio demokratskog političkog uređenja za koji je Europska unija utvrdila zajedničke minimalne

standarde. Izmijenjene okolnosti u konceptu lokalne samouprave uvjetovane su meunarodnim standardima, što je nametnulo potrebu da se principi lokalne samouprave, iskazani u Europskoj povelji, prilagode potrebama stanovništva. U tom smislu HGI uvijek će biti na strani principa koji podrazumijevaju te standarde tj. demokratizaciju i decentralizaciju javnih i upravnih funkcija. Uspostavom tih principa i njihovom razradom stvorile bi se u praksi neophodne pretpostavke za modernu i efikasnu lokalnu upravu, koja bi bila u punoj službi građana i poboljšala uvjete života u njoj.

NEOVISNI SINDIKATI

HGI se zalaže za slobodne i neovisne sindikate u Crnoj Gori kao garante da socijalni razlozi ne ugroze reforme i razvoj, prosperitet i integracije.

HGI smatra važnim suodlučivanje radnika i poslodavaca u procesima europskih i svjetskih integracija i zastupa mišljenje da predstavnici sindikata i udruga poslodavaca moraju biti zastupljeni u nacionalnim tijelima koja pripremaju usklađivanje propisa za integracijske procese Crne Gore u Europsku uniju. HGI smatra neovisne sindikate Crne Gore i kao dobru vezu radnog stanovništva sa politikom, a radi ostvarenja gospodarskih i širih društvenih interesa pa samim tim i političkih. HGI je također potpuno otvoren za sindikalno članstvo, a u njenom vodstvu mogu biti i sindikalne vođe.

LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA

Korpus ljudskih prava za HGI je široka razvojna kategorija koja je izravno vezana s porastom demokratskih standarda pri čemu se naravno povećavaju prava pojedinaca. U onim društvima gdje oko tih prava postoji konsenzus, gdje su ona općeprihvaćena, sankcioniraju se zakonima te postaju građanska prava.

HGI će se zalagati da glavna zadaća države bude zaštita prava i sloboda pojedinaca slobodu javnog izražavanja, pravo na slobodu djelovanja, osobna sigurnost, štitiće dostojanstvo svakog čovjeka, a pogotovo dostojanstvo pripadnika svojeg naroda. Zalagati će se za slobodu izražavanja vjerske i nacionalne pripadnosti, za slobodu i sigurnost javnog vjerskog, kulturnog i

politi kog nastupanja organiziranja i okupljanja, za pravo nepovredivosti li ne imovine i sva ostala prava i slobode definirane u dokumentima u na elima ovog programa.

HGI e se zalagati da Hrvatice i Hrvati, kao autohton narod, imaju pravo na afirmaciju i izražavanje svoje nacionalne posebnosti, jezika, kulture i pisma i zaštitu svoje autenti nosti.

Zalagati e se za zastupljenost manjinskih naroda u onim institucijama sustava u kojima mogu tražiti i ostvareiti svoja prava u skladu sa svim me unarodnim standardima .

HGI e se zalagati da Zakon o ljudskim i manjinskim pravima bude adekvatno implementiran u praksi.

HGI e se zalagati da je jedno od temeljnih prava svakog ovjeka pa time i svakog naroda, pravo na slobodno izražavanje vjerskih osje anja i vjeroispovijesti.

Protiviti e se svakoj diskriminaciji na vjerskoj osnovi, a prihvatati jednakost i ravnopravnost svih religija.

HGI e podržavati vjerske zajednice kada je u pitanju javno o itovanje o relevantnim moralnim problemima crnogorskog društva kao što e cijeniti i njihovu humanitarnu djelatnost.

OBRAZOVANJE

HGI e se zalagati da svaki ima jednako pravo i uvjete na osnovno obrazovanje.

HGI e se uvijek zalagati za pove anje sredstava za obrazovanje na svim razinama u bruto društvenom proizvodu Crne Gore

HGI e se boriti protiv prisvajanja i negiranja hrvatske duhovne i kulturne baštine u nastavnim planovima i programima i udžbeni koj literaturi.

HGI e zalagati za o uvanje prava da pripadnici hrvatskog naroda u Crnoj Gori mogu, legitimno upotrebljavati latini no pismo i svoj hrvatski jezik.

HGI e insistirati da se u nastavnim programima jezika, povijesti, zemljopisa, glazbene i likovne kulture, u sredinama gdje je znatan broj hrvatskog stanovništva, ostavi prostor i planiraju sadržaji koji bi bili interesantni za hrvatsku populaciju.

HGI će se zalagati za nastavak realizacije sporazuma o suradnju Ministarstva prosvjete Hrvatske i Crne Gore na izvođenju hrvatske nastave u pojedinim gradovima Crne Gore.

HGI će se tako i zalagati za adekvatnu kadrovsku zastupljenost svih naroda u Crnoj Gori u njenom obrazovnom sustavu.

HGI naročito će se zalagati da obrazovni planovi i programi u Crnoj Gori budu koncipirani na način koji će nesmetano omogućavati hrvatskoj djeci nastavak obrazovanja u svojoj matičnoj državi. Tako će se zalagati da ovo pitanje, u hrvatskom prosvjetnom sustavu, mora biti bolje regulirano.

ZDRAVSTVO

HGI će se zalagati za unaprijeđenje postojećeg sustava preventivne zdravstvene zaštite u Crnoj Gori.

Zalagat će se za besplatnu i zagarantiranu zdravstvenu zaštitu.

HGI tako i podržava otvaranje privatnih klinika i drugih vidova privatne liječničke prakse ali ne na štetu javnih zdravstvenih ustanova.

HGI će se zalagati i se za ukupno poboljšanje uvjeta rada i povećanje zarada zdravstvenih radnika.

HGI će poticati održavanje tribina za edukaciju građanstva o neophodnim saznanjima iz medicine.

EKOLOGIJA

Strategija za ostvarivanje ciljeva ekološke politike temelji se na svjetskim dostignućima i mjerilima vrijednosti prihvaćenih u najrazvijenijim zemljama:

- Očuvanje vrijednosti prirodnih izvora, te biološke i krajobrazne raznolikosti,
- Brizi za buduće generacije,
- Izgradnja ekološke svijesti i ekološke etike,
- Nastojanju da se pravu na zdrav okoliš prizna status tradicionalnog ljudskog prava.

HGI će se zalagati za:

- Djelotvoran sistem monitoringa i informacijski sistem zaštite okoliša, jer bez potpunog informativnog otvaranja i praćenja dostupnosti informacija o područjima s najvećim rizikom za zdravlje i život ljudi, kao i područja s nezaustavljivim promjenama okoliša, ne može biti pravilne ekološke politike.
- Osposobljavanje i obrazovanje za upravljanjem zaštitom okoliša. Uključivanjem iste u nastavne planove i programe u školskim ustanovama.
- Poticanje izgradnje ekološke etike u crnogorskoj javnosti i to kao opće nacionalne vrijednosti.
- Stvaranje snažne mreže raznolikih nevladinih udruga za zaštitu okoliša, jer je snažan ekološki pokret temeljni garant da će pitanja zaštite okoliša kontinuirano biti na dnevnom redu politike.
- Prebacivanjem odgovornosti za upravljanjem okolinom sa središnje na lokalnu upravu.
- Poboljšanje koordinacije između ministarstava u vezi s pitanjima okoliša.

KULTURA

HGI će se zalagati za zaštitu i razvitak autohtone kulture Hrvatica i Hrvata radi očuvanja njihovog nacionalnog bića na teritoriji Crne Gore.

HGI će se zalagati za jačanje postojećih i stvaranje novih hrvatskih kulturnih institucija, te ostvariti maksimalno mogu u suradnju sa svojom matičnom domovinom u ovoj oblasti društvenog života. U svezi sa ovim HGI će se zalagati i za očuvanje i razvoj takve kulturne politike koja će uvažavati sve njene regionalne i kulturne posebnosti svih naroda koji u Crnoj Gori žive. Shodno tome HGI će se zalagati za decentralizaciju kulturne politike. HGI će se zalagati za potpuno otvoreno kulturno tržište, za zdravo natjecanje u kulturi (smatra da bi time kulturno tržište u Crnoj Gori postalo mnogo dinamičnije) i stvoriti uvjete za povrat njene vitalnosti.

HGI se zalaže za potpuno ukidanje poreza na ulaganja u kulturu i oslobađanje od poreza po osnovu sponzorstva i donacija. Time bi kultura dobila dodatna

sredstva bar u onolikom iznosu kolika su izdvajanja za kulturu od nadležnog ministarstva.

HGI je za apsolutnu podršku ne samo institucijama kulture, nego svima koji rade na temeljnom proučavanju i afirmaciji kulturne baštine svih njenih naroda.

HGI podržava svako interesno udruživanje stvaraoca kulture ali je isto tako biti veoma kritično kada su u pitanju produkti tih udruženja.

HGI je poduprijeti osnivanje novih hrvatskih kulturnih društava u određenim sredinama, otvaranje muzeja, organiziranje likovnih kolonija, književnih večeri, smotri folklora i svake kulturne aktivnosti koja bi bila u interesu očuvanja hrvatskog bića na ovom tlu.

SPORT

HGI je se zalagati za što puniju prisutnost sporta u predškolskim ustanovama, školama i fakultetima, za amatersko djelovanje u sportskim udrugama, za sportske aktivnosti svih slojeva društva, posebno obitelji i starijih osoba, za proširenje besplatne ponude sportskih objekata sportskim udrugama i izgradnju sportsko-rekreacijskih objekata.

HGI je se skrbiti za optimalni razvoj sporta među invalidima. Osobitu pozornost poklanjati je osobama s posebnim potrebama, smatrajući da je sport dio integriranja u svakodnevni i radni život.

MEDIJI

HGI je se zalagati za slobodu izražavanja, slobodu štampe, dakle sve slobode informiranja prema međunarodnim standardima.

Kada je u pitanju hrvatski narod u Crnoj Gori HGI je se zalagati za posebno pravo na potpuno i nepristrano informiranje na materinjem jeziku, uključujući i pravo na izražavanje, primanje, slanje i razmjenu informacija i ideja putem tiska i drugih sredstava javnog obavješivanja.

HGI je se zalagati da se odredbe zakona o ljudskim i manjinskim pravima koje se tiču prezentiranja kroz medije implementiraju u praksi.

ŽENE

HGI će se snažno zalagati za ravnopravni udio žena u svim segmentima života, odnosno za apsolutnu ravnotežu među polovima.

HGI će se zalagati za upotrebu rodnoosjetljivog jezika, ta nije za punu afirmaciju žene kao studentice vrhunske menadžerice, naučnice, političarke, umjetnice

Posebnu pozornost treba usmjeriti na sljedeće:

1. Praćenje zakonodavstva koje se odnosi na brigu za djecu predškolskog uzrasta, školstvo i obrazovanje, žensko zdravlje, obiteljsko zakonodavstvo i zapošljavanje;
2. Reviziju zakonodavstva koje se odnosi na nasilje u obitelji, naglašavaju i zahtjev gonjenja počinitelja u obiteljskom nasilju po službenoj dužnosti;
3. Građanske i parlamentarne inicijative koje se odnose na ženske interese i prava.

MLADEŽ

HGI će poticati projekte koji će se baviti zapošljavanjem mladih, poreznog i sl. stimuliranja poduzeća koja zapošljavaju mlade i povoljno kreditiranje mladih poduzetnika.

HGI će poticati mladež da kroz aktivni politički i društveni angažman rade na unapređenju stanja u zajednici kako na lokalnom tako i na državnom nivou.

HGI će promovirati sve inicijative mladeži koji se zasnivaju na promoviranju zdravih stilova života (putovanja, izleti, sportske aktivnosti)

SOCIJALNI PROGRAM

HGI će poticati uvođenje jednokratane pomoći za svako novorođeno dijete u visini prosječne plaće u Crnoj Gori.

Dati ćemo potporu za osnivanje Obiteljskog savjetovišta na nivou države i općine, a u suradnji sa Centrom za socijalni rad, kako bi prije svega stručni tim radio na rješavanju problema koji postoje.

Predložiti ćemo i osnivanje „alimentacijskih fonda“ namjenjenog djeci razvedenih roditelja koji izbjegavaju izmirenje svojih obaveza.

Hrvatska građanska inicijativa će se zalagati za što skoriju izgradnju i opremanje Dnevnog centra za djecu sa posebnim potrebama.

HGI će poticati sprovođenje svih donešenih državnih i lokalnih razvojnih akcionih planova i strategija usmjerenih na mlade, djecu, RAE-populaciju itd... .

Također podržati ćemo donošenje nedostajućih socijalnih akcionih planova (za rodnu ravnopravnost, zapošljavanje osoba sa invaliditetom itd.)

Jako bitnu oblast kao što je naobrazba i vaspitanje djece i mladih planiramo potpomognuti veim izdvajanjima iz proračuna za poboljšanje edukativno obrazovnih aktivnosti i uvjeta za rad nastavnog kadra i učenika.

Također dati ćemo inicijativu za uvođenje materijalnih olakšica nezaposlenim roditeljima i onima sa niskim primanjima za boravak djece u vrtićima, kao i uvođenje dežurnog vrtića za roditelje koji rade do 17h.

Hrvatska građanska inicijativa dati će poticaj za formiranje „Fonda za talente“ (sportske, naučne, muzičke i kulturne) te omogućiti mladima najbolju naobrazbu, bolju mobilnost kroz stipendiranje i studijska putovanja.

Osim fonda za stipendije dati ćemo poticaj i za formiranje „Fond za doedukaciju“ - cjeloživotnu naobrazbu ili obrazovanje za sva životna doba.

HGI pokretati aktivnosti na smanjenju siromaštva i socijalnom uključenju najranjivijih grupa stanovništva kroz besplatne tečajevе (stranih jezika, raunara...) koji će im omogućiti bolji prolaz na tržištu rada i sigurniju egzistenciju.

HGI će biti na strani interesa umirovljenika kada su u pitanju naknade za njihov
minuli rad i odgovarajuća socijalna zaštita.

HGI će se zalagati se za partnerstvo između u državnih službi, privatnog sektora i
nevladinih udruga u skrbi za starije ljude. HGI će se zalagati za izgradnju
dostatnog broja domova za starije osobe.

ZAKLJUČAK

Ovaj temeljni program HGI sadrži mišljenja, rezultate rasprava, prijedloge
i stavove utemeljena stranke tj. mišljenje velikog broja eminentnih
predstavnik hrvatskog naroda u Crnoj Gori i sve što je u njemu navedeno,
nakon usvajanja

programa na Saboru stranke, biće temeljne njene smjernice u budućem radu na
crnogorskoj politici koja pozivaju. Za ostvarenje ciljeva iz ovog programa stranka
će se boriti isključivo demokratskim sredstvima.

Ovaj program podložan je izmjenama ili dopunama shodno aktima stranke
propisanoj proceduri.

Tivat, 02. srpanj 2013.